

Sprawozdanie merytoryczne

z realizacji zadania pt. „Dofinansowanie działalności edukacyjnej „Ośrodka Edukacji Ekologicznej” w Szymbarku wg harmonogramu rzeczowo – finansowego do umowy nr WFOŚ/D/723/25/2012.

Uczestnicy wszystkich zadań edukacyjnych Ośrodka Edukacji Ekologicznej zostali poinformowani o dofinansowaniu zadań ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

W 2012 roku (w okresie od stycznia do grudnia) z warsztatów z edukacji ekologicznej, organizowanych przez Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Szymbarku, skorzystało **180 grup** dzieci i młodzieży szkolnej z opiekunami, o łącznej liczbie **4149 osób**. Były to warsztaty:

- spotkanie dla osób zajmujących się edukacją ekologiczną w województwie pomorskim 1 grupa
- pięciodniowe 17 grup
- czterodniowe 1 grupa
- trzydniowe 29 grup
- dwudniowe 3 grup
- jednodniowe 122 grup
- ferie dla Domu Dziecka z Kartuz 1 grupa
- wakacje 5 grup
- szkolenie „Znakowanie szlaków turystycznych” 1 grupa

W ramach warsztatów jednodniowych zorganizowano:

1. IV etap konkursu „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski” (etap wojewódzki)

W konkursie udział wzięło 5 drużyn czteroosobowych, reprezentujących poszczególne Parki (Nadmorski, Wdzydzki, Zaborski, Kaszubski i Dolinę Słupi). Konkurs składał się z 2 etapów. Pierwszy etap polegał na rozwiązaniu testu z wiedzy ogólnobiologicznej i z wiedzy o trzech Parkach. W drugim etapie uczniowie indywidualnie rozpoznawali gatunki roślin i zwierząt chronionych w Polsce.

2. „II Wiosenne Warsztaty Przyrodnicze w Szymbarku”

Hasło przewodnie warsztatów brzmiało: *”Poszukujemy zwiastunów wiosny w przyrodzie”*. Pierwszym punktem programu były terenowe warsztaty przyrodnicze, w trakcie których uczestnicy mieli za zadanie odnaleźć jak największą liczbę oznak wiosny w przyrodzie i wypisać je w punktach na przygotowanych wcześniej kartach pracy. Efekt pracy terenowej był oszałamiający, np. zwycięska grupa ze Szkoły Podstawowej w Jelonku odnalazła aż 72 oznaki wiosny! (np.: „*Świeże kretowiska*”, „*Jaśniejsze przyrosty na świerku*”, „*Przebiśnieg w lesie*”, „*Aktywne komary*”, „*Z gałązek brzozy wycieka sok*”, „*Śpiew ptaków*”, „*Dłuższe dni*”). Terenowe warsztaty przyrodnicze przeprowadziło 18

instruktorów wśród których było 10 pracowników Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych. Po powrocie z terenu na uczestników warsztatów czekała ciepła herbata i kiełbaski z ogniska. Następnym punktem programu było wręczenie nagród za konkursy: „*Kochamy Piękne Krajobrazy*” (konkurs zorganizowany przez OEE) i „*Ekologiczna Marzanna*” (konkurs zorganizowany przez KPK). Po wręczeniu nagród uczestnicy otrzymali kolejne zadanie: odnaleźć 200 ponumerowanych kwadratów (wykonanych z kartonu) ukrytych na terenie OEE, przy czym jedno dziecko mogło zabrać tylko jeden kartonik. W ten sposób każdy uczestnik zadania, który znalazł kwadracik z numerkiem automatycznie wziął udział w quizie pn. „*200 pytań przyrodniczych*”. Za każdą poprawną odpowiedź dzieci otrzymały drobną nagrodę. Dodatkowymi atrakcjami były „*Botaniczne koło fortuny*”, „*Przyrodnicza skrzynia skarbów*” i „*Puzzle przyrodnicze*”.

3. Wojewódzki Konkurs Ekologiczny pt. „*Oblicza globalizacji*” w Gimnazjum w Somoninie

Uczestniczyło w nim 9 trzyosobowych zespołów z pomorskich gimnazjów. Do włączenia się w organizację Konkursu zaproszono pracowników Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Szymbarku i Nadleśnictwa Kartuszy. Współpraca polegała na przeprowadzeniu zajęć warsztatowych z uczniami oraz uczestnictwie w komisji konkursowej. Konkurs składał się z 2 części – ustnej i pisemnej. Pytania zadawane podczas części ustnej dotyczyły tematyki przeprowadzonych warsztatów.

4. Dzień Ziemi w Zespole Szkół w Goręczynie

W obchodach Dnia Ziemi uczestniczyli uczniowie z klas podstawowych i gimnazjalnych. Dla uczestników przygotowano mnóstwo różnych atrakcji. Pierwsza część Dnia przebiegła pod znakiem produkcji artystycznych – na początku można było obejrzeć inscenizację pt. „*Bądźmy przyjaciółmi Ziemi*”, następnie szkolny chór zaprezentował piosenkę ekologiczną: „*Ziemi, nasza Ziemi, chcemy w zgodzie z Tobą żyć*”, a na zakończenie części artystycznej wystąpił zespół taneczny przebrany za drzewa. Później odbyły się warsztaty terenowe dla uczniów klas V–VI ze szkoły podstawowej i klas I–III z gimnazjum. Podczas, gdy starsi uczniowie uczestniczyli w warsztatach terenowych, młodsi wykonywali plakaty: klasy I–III „*Jak długo żyją śmieci?*” i klasy IV „*Ekoznaki wokół mnie*”. Po przerwie obiadowej młodsze grupy z klas I–IV SP uczestniczyły w warsztatach terenowych, a ich starsi koledzy wykonywali plakat pt. „*Ekoskładniki w mojej diecie*” Warsztaty terenowe przeprowadzili pracownicy Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Szymbarku na pobliskich łąkach, lasach i nad rzeką Radunią. Tematyka warsztatów przedstawiała się następująco: „*Rzeki elementem krajobrazu Kaszub*”, „*Ptaki Kaszubskiego Parku Krajobrazowego*”, „*Płazy i gady występujące w okolicy Goręczyna*”, „*Poszukiwanie śladów łądogrodu. Lokalna przyroda dawniej i dziś*”, „*Kartografia, czyli jak czytać mapy i nie zgubić się w lesie*”, „*Różnorodność świata owadów*” i „*Już lubimy nietoperze*”. W czasie warsztatów dzieci poznawały bliżej przyrodę swojej okolicy i przy okazji sprzątały napotkane śmieci.

5. „II Majówka entomologiczna” dla przedszkolaków”

Zajęcia każdorazowo odbywały się na łące w pobliżu przedszkola. Głównym celem zajęć było zapoznanie dzieci z owadami występującymi w pobliżu ich placówki. Dzieci miały okazję dowiedzieć się, kto to jest entomolog i jakimi przyrządami posługuje się podczas pracy (np. siatka entomologiczna i parasol entomologiczny). Usłyszały że owady mają 3 pary odnóży i tylko jedną parę czułków, które służą owadom głównie do wążania. Wśród pytań wprowadzających w tematykę padało podstawowe: jakie owady znają dzieci? W odpowiedzi prowadzący usłyszeli: motyle, pszczoły, mrówki, komary i pająki. Kiedy padła odpowiedź pająki od razu reagowali i tłumaczyli, że pająki nie należą do owadów, lecz do pajęczaków (pajęczaki posiadają 4 pary odnóży). Dzieci poznały ważną rolę pszczół w przyrodzie oraz możliwe przyczyny ich obecnego zagrożenia. Po części teoretycznej z ogromnym zaangażowaniem przystąpiły do chwytania owadów. Schwytane okazy skwapliwie obserwowały za pomocą lup, a następnie prezentowały je prowadzącym zajęcia w celu ich oznaczenia. Podczas zajęć nie ucierpiał żaden owad, gdyż dzieci uwrażliwione przez prowadzących obchodziły się z naszymi „małymi przyjaciółmi” nadzwyczaj delikatnie.

6. Plenerowa akcja edukacyjna „Bioróżnorodność – poznaj by zachować!”

W przedsięwzięciu wzięły udział wszystkie oddziały i szkoły PZPK. Każdy oddział przedstawiał charakterystyczne i swoiste, a przy tym cenne przyrodniczo elementy krajobrazu ze swojego regionu; dzięki takiej tematyce uczestniczące osoby poznały bliżej różne formy pomorskich krajobrazów i ich różnorodność Kaszubski Park Krajobrazowy i Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Szymbarku na swoim stoisku zaproponowali temat Zadrzewienia śródpolne jako zagrożony element krajobrazu. Przygotowane gry i zabawy edukacyjne zapoznawały uczestników z rolą zadrzewień śródpolnych jako niezwykle ważnego elementu krajobrazu.

7. „Warsztaty malakologiczne” dla pracowników Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych”

Zajęcia zostały podzielone na dwie części: teoretyczną i terenową. Podczas pierwszej części uczestnicy mieli okazję zapoznać się z morfologią i anatomią mięczaków oraz przeglądem systematycznym grupy. W części teoretycznej wykorzystana została prezentacja nieodpłatnie użyczona przez znanego malakologa – Stanisława Myzyka – obfitująca w niesamowite ciekawostki na temat życia mięczaków. Część terenowa zajęć została podzielona tematycznie na dwie części:

- 1) Terenowe warsztaty: „Ślimaki wodne i małże Jeziora Ostrzyckiego”.
- 2) Terenowe warsztaty: „Ślimaki lądowe charakterystyczne dla różnych ekosystemów”.

Podczas zajęć terenowych uczestnicy mieli okazję naocznie przekonać się o bogactwie gatunkowym malakofauny występującej w jeziorze Ostrzyckim. Pod czujnym okiem dr Małgorzaty Łukaszewicz-Gniotyńskiej uczestnicy oznaczali uprzednio wyłowione przez siebie okazy, w czym niezwykle przydatne okazały się wskazówki przedstawione wcześniej w prezentacji. W drugiej części warsztatów praktycznych, uczestnicy mieli okazję przemierzać okolice OEE w Szymbarku w poszukiwaniu lądowych gatunków ślimaków.

Również tym razem „połowy” okazały się udane i udało się oznaczyć najczęściej występujące gatunki.

8. Konkurs fotograficzny pn. „Krajobrazy Kaszubskiego Parku Krajobrazowego w obiektywie”

Z okazji Roku Krajobrazów Pomorza Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Szymbarku ogłosił konkurs fotograficzny, zatytułowany: „Krajobrazy Kaszubskiego Parku Krajobrazowego w obiektywie”

Konkurs skierowano do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z terenu powiatu kartuskiego. Celem Konkursu było uwrażliwienie uczestników na piękno otaczającej przyrody oraz zwrócenie uwagi na walory krajobrazowe Kaszubskiego Parku Krajobrazowego.

9. „Grzybobranie”

27.09.2012 r. Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Szymbarku i Kaszubski Park Krajobrazowy zorganizowały dla szkół z terenu powiatu kartuskiego „Grzybobranie”. Na zaproszenie odpowiedziało 11 placówek (320 uczestników).

Wzorem roku ubiegłego po przywitaniu uczestników przez głównego specjalistę do spraw edukacji w OEE w Szymbarku – mgr Monikę Rekowską, dzieci wysłuchały krótkiej prelekcji na temat grzybów wygłoszonej przez mgr Sebastiana Nowakowskiego z Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”, następnie zostały podzielone na grupy i zaopatrzone w przyniesione przez siebie koszyki wyruszyły z instruktorami do lasu. W trakcie części terenowej dzieci miały okazję poznać budowę owocnika grzyba, zobaczyć strzępki w podłożu, poznać rolę mikoryzy w życiu grzybów i drzew oraz biotopy, w jakich spotykamy pospolite gatunki. Uczyły się również zasad zbierania grzybów, odróżniania grzybów jadalnych od trujących, dowiedziały się, jakie mogą być skutki zatrucia grzybami, poznały pospolite gatunki. Uświadomiono im również kilka mało znanych faktów, że nie wszystkie muchomory są trujące. Dowiedziały się także, co to jest hymenofor blaszkowy i rurkowy oraz jak dochodzi do propagacji grzybów. Po powrocie z terenu na uczestników czekało mnóstwo atrakcji. Zorganizowano konkursy:

- z rozpoznawania pospolitych i rzadkich gatunków grzybów,
- na największego, najładniejszego i najciekawszego grzyba znalezionego podczas warsztatów,
- ognisko z kielbaskami i ciepła herbata.

Dziękujemy wszystkim, którzy przyczynili się do realizacji „Grzybobrania” w OEE w Szymbarku, a w szczególności mgr Sebastianowi Nowakowskiemu z PKMW, dr Agnieszce Kowalewskiej z Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego oraz mgr Grażynie Sadowskiej i mgr Marcinowi Węsiorze z Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego.

10. „Powiatowy konkurs wiedzy o rybach”

Konkurs zorganizowano w ramach projektu „Zaprzyjaźnij się z rybą – kampania promująca obszar LSROR Kaszuby”, współfinansowanego przez UE ze środków Europejskiego Funduszu Rybackiego, który promuje inwestycje w zrównoważone rybołówstwo. W konkursie uczestniczyli uczniowie z gmin powiatu kartuskiego: Kartuzy, Somonino, Przdokowo, Sulęczyno, Stężyca, Sierakowice i Chmielno. Podczas konkursu

mogli wykazać się wiedzą o rybach i sieci hydrologicznej powiatu kartuskiego oraz z zakresu wędkarstwa.

11. „III zimowe warsztaty”

Już po raz trzeci OEE w Szymbarku zorganizował zimowe warsztaty. W zajęciach wzięło udział 40 klas z terenu powiatu kartuskiego (łącznie 773 uczniów).

Warsztaty odbywały się w listopadzie i grudniu, w wybranych Szkołach. Opierały się głównie na chwytaniu i obrączkowaniu ptaków przy karmnikach usytuowanych przy poszczególnych szkołach. Wcześniej dzieci zostały zmobilizowane do regularnego dokarmiania, by efekty łapania w sieci ornitologiczne były jak najlepsze. Dzięki warsztatom uczestnicy dowiedzieli się jak prawidłowo dokarmiać ptaki, które gatunki można spotkać zimą w Polsce, oraz zapoznali się z zagadnieniami, związanymi ze znakowaniem ptaków – obrączkowaniem. Inne tematy, które realizowali nasi instruktorzy to „Przyroda zimą” i „Czy wiewiórki zasypiają na zimę?”.

Podczas zajęć, oprócz typowej wiedzy teoretycznej i praktycznej, instruktorzy angażowali dzieci w gry i zabawy ułatwiające zapamiętywanie omawianych zagadnień.

WARSZTATY Z EDUKACJI EKOLOGICZNEJ ORGANIZOWANE PRZEZ OŚRODEK EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W SZYMBARKU OD STYCZNIA DO CZERWCA 2012 ROKU

Naturalne bogactwo siedlisk i przepiękny krajobraz w pobliżu Ośrodka umożliwia prowadzenie warsztatów z edukacji ekologicznej o zróżnicowanej tematyce (z przewagą zajęć terenowych):

1. Walory przyrodnicze Kaszubskiego Parku Krajobrazowego
2. Formy ochrony przyrody na przykładzie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego
3. Lekcja przyrody w rezerwacie „Szczyt Wieżycy”
4. Rezerwat przyrody „*Ostrzycki Las*”
5. Flora i fauna Kaszubskiego Parku Krajobrazowego
6. Tajemnice porostów
7. Wędrówka, jako przystosowanie do zmian pór roku
8. Jak ptaki spędzają zimę?
9. Po co obrączkujemy ptaki?
10. Jaki to ptak?
11. Przedwiośnie na Kaszubach
12. Przedzimie na Kaszubach
13. Zimowe kłopoty roślin i zwierząt
14. Ziemia planetą owadów
15. Różnorodność świata owadów
16. Gleba jako ważny element środowiska
17. Jak korzystać z zasobów naturalnych nie szkodząc środowisku?
18. Segregacja odpadów i recykling
19. Samodzielny recykling – papier czerpany
20. Ekosystem leśny

21. Zasoby Nadleśnictwa Kartuzy na tle Polski
22. Lasy Pojezierza Kaszubskiego
23. Lasy okolic Szymbarka
24. Zagrożenia dla wód wynikające z gospodarki człowieka
25. Biologiczne i chemiczne badanie czystości wody
26. Co się kryje w kropli wody?
27. Flora i fauna Jeziora Ostrzyckiego
28. Rola Jezior Raduńskich w krajobrazie Kaszub
29. Ciekawostki hydrologiczne Kaszubskiego Parku Krajobrazowego
30. Polodowcowy Krajobraz Kaszub
31. „*Ekobieg*”
32. Podchody przyrodnicze
33. Orientacja w terenie, mapa, kompas, GPS

199 odpłatnych warsztatów przeprowadzili instruktorzy:

mgr Ilona Kozłowska (biolog, nauczyciel w szkole podstawowej i gimnazjum) – 15 zajęć, tematyka warsztatów: „*Ekologia w praktyce – co to jest recykling?*”; „*Jak wyprodukować papier czerpany z makulatury?*”

mgr Władysława Lorbiecka (biolog, nauczyciel w szkole średniej) – 13 zajęć, tematyka warsztatów: „*Gleba i jej zagrożenia wynikające z wydobycia surowców naturalnych*”

dr Małgorzata Łukaszewicz-Gniotyńska (hydrobiolog, nauczyciel akademicki, prowadzi zajęcia z młodzieżą gimnazjalną i licealną) – 19 zajęć, tematyka warsztatów: „*Woda źródłem życia*”; „*Bezkęgowce wodne*”; „*Co się kryje w kropli wody?*”; „*Ślimaki wodne i małże Jeziora Ostrzyckiego*”; „*Ślimaki lądowe charakterystyczne dla różnych ekosystemów*”

mgr inż. Adam Michalak (ornitolog podróżnik, członek Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków) – 12 zajęć, tematyka warsztatów: „*Ekobieg*”, „*Ptaki Kaszubskiego Parku Krajobrazowego*”

mgr Anna Peichert (geograf, członek Polskiego Klubu Ekologicznego) – 15 zajęć, tematyka warsztatów: „*W poszukiwaniu śladów ładolodu. Lokalna przyroda dawniej i dziś.*”; „*Różnorodność biologiczna okolic Szymbarka*”

mgr Monika Plewa (ornitolog, członek Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków) - 10 zajęć, tematyka warsztatów: „*Ptaki zimujące wokół nas*”, „*Wiosna w świecie ptaków*”, „*Ptaki KPK*”

dr Elżbieta Sontag (entomolog, nauczyciel akademicki) – 5 zajęć, tematyka warsztatów: „*Różnorodność świata owadów*”

mgr Jarosława Trapkowska (nauczyciel w SP, członek Ligi Ochrony Przyrody) – 10 zajęć, tematyka warsztatów: „*Podchody przyrodnicze*”

mgr Edmund Ulenberg (Opiekun Stacji Limnologicznej w Borucinie) – 9 zajęć, tematyka warsztatów: „*Ogródek meteorologiczny*”

dr inż. Sławomir Zieliński (entomolog) – 35 zajęć, tematyka warsztatów: „*Przyroda zimą*” „*Różnorodność świata owadów*”; „*Wiosna w świecie owadów*”

inż. Leszek Damps (ornitolog, przedstawiciel KOO) – 2 zajęcia, tematyka warsztatów: „*Ptaki Kaszubskiego Parku Krajobrazowego*”

mgr Artur Sikorski (geograf) – 11 zajęć, tematyka warsztatów: „*Kartografia, czyli jak czytać mapy i nie zgubić się w lesie*”

mgr Marcin Węsiara (ornitolog) – 7 zajęć, tematyka warsztatów: „Ptaki Zimą”, „Ptaki KPK”

mgr Agnieszka Przesmycka (chiropterolog) – 10 zajęć, tematyka warsztatów: „Czy wiewiórki zasypiają na zimę?”, „Już lubimy nietoperze”

mgr Piotr Kowalewski (geograf, podróżnik) – 5 zajęć, tematyka warsztatów: „Na pograniczu pola i lasu – wiosenne przebudzenie”, „Graj w zielone”

mgr Tomasz Narczyński (herpetolog) – 5 zajęć, tematyka warsztatów: „Okres godowy płazów”, „Płazy i gady występujące na terenie KPK”

mgr Marta Ściborska (ornitolog, członek GBPW KULING) – 16 zajęć, tematyka warsztatów: „Ptaki zimujące wokół nas”.

Pozostałe zajęcia przeprowadzili pracownicy Ośrodka w ramach godzin pracy:

- **mgr Monika Rekowska**
- **mgr Mateusz Drężek**

Były to:

- ❖ Przeprowadzenie warsztatów terenowych, ze szczególnym naciskiem na tematykę ochrony przyrody w KPK.
- ❖ Organizacja, przeprowadzenie warsztatów i podsumowań o: formach ochrony przyrody, lesie, ptakach drapieżnych, płazach, gryzoniach, recyklingu, problemach zanieczyszczeń wód, powietrza, gleby, alternatywnych źródłach energii, porostach, racjonalnej gospodarce odpadami.
- ❖ Organizacja i przeprowadzenie ognisk na terenie OEE.

Zakup pomocy dydaktycznych

W 2012 roku zakupiono następujące pomoce dydaktyczne:

Dyktafony – służą do nagrywania różnych „odgłosów natury” tj. głosów ptaków i płazów; ułatwia to naukę rozpoznawania poszczególnych gatunków po wydawanych przez nie dźwiękach.

Sita na zajęcia z recyklingu – do samodzielnego wykonywania papieru przez dzieci.

Siatki entomologiczne z kijami – na stanie OEE nie było takich siatek, są one przydatne podczas prowadzenia warsztatów z edukacji ekologicznej poruszającej zagadnienia związane z entomologią.

Mikroskopy – umożliwiają sprawne prowadzenie zajęć z hydrobiologii, botaniki, mykologii i innych dziedzin przyrodniczych.

Zestaw nagłośnieniowy – będzie bardzo przydatny podczas przedsięwzięć plenerowych, takich jak „Grzybobranie” czy „Wiosenne Warsztaty”, na których liczba uczestników wynosi 300–450. Przy tak dużych akcjach użycie nagłośnienia jest koniecznością. Dotąd zmuszeni byliśmy do korzystania z pożyczonego sprzętu.

Tablica interaktywna „Jakie to zwierzę?” i materiały do wykonania kącika na obejściu OEE „Jakie to zwierzę?” – Kącik stanowi ciekawą formę pomocy dydaktycznej dla wszystkich uczestników warsztatów z edukacji ekologicznej, szczególnie dla młodszych grup, pozwala podczas zabawy nabyć umiejętności rozpoznawania poszczególnych gatunków zwierząt po tropach i ich sylwetce.

Utrzymanie budynku

Największym wydatkiem poniesionym na utrzymanie budynku jest dostawa ciepła. Wykonano okresowy przegląd pięcioletni budynku i zabiegi DDD. W miejscu organizowanych ognisk zainstalowano ruszt nad ognisko. Na obejście zakupiono rośliny do urządzenia rabat. Do warsztatu zakupiono piłę motorową, która będzie służyła do cięcia drewna na ognisko. W budynku przeprowadzono generalny remont ogrzewania i wymieniono 7 okien, co znacząco podniosło temperaturę w pomieszczeniach i ograniczyło utratę ciepła.

Przykładowy program pobytu w Ośrodku Edukacji Ekologicznej w cyklu pięciodniowym:

Poniedziałek:

1. Przyjazd. Zapoznanie uczestników warsztatów z obowiązującymi przepisami BHP oraz regulaminem placówki. Przedstawienie planu pobytu. Zakwaterowanie.
2. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „*Walory przyrodnicze Kaszubskiego Parku Krajobrazowego*”.
3. Konkurs ekologiczny na temat KPK.

Wtorek:

1. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „*Lekcja przyrody w rezerwacie Szczyt Wieżycy*”.
2. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „*Ziemia planetą owadów*”.
3. Lekcja haftu kaszubskiego.

Środa:

1. Warsztaty z edukacji ekologicznej w stacji Limnologicznej UG w Borucinie.
2. Warsztaty z edukacji ekologicznej: Samodzielny recykling – papier czerpany.
3. Zajęcia sportowe na boisku, lub w sali gimnastycznej.
4. Występ kapeli kaszubskiej.

Czwartek:

1. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „*Orientacja w terenie, mapa, kompas GPS*”.
2. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „*Podchody przyrodnicze*”.
3. Konkurs piosenki ekologicznej. Ognisko z pieczeniem kielbasek.

Piątek:

1. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „*Gleba jako ważny element środowiska*”, połączone z wykonaniem pracy plastycznej z gliny.
2. Podsumowanie pobytu. Odbiór pokoi. Pożegnanie grupy.

Przykładowy program pobytu w Ośrodku Edukacji Ekologicznej w cyklu trzydniowym:

Poniedziałek:

1. Przyjazd. Zapoznanie uczestników warsztatów z obowiązującymi przepisami BHP oraz regulaminem placówki. Przedstawienie planu pobytu. Zakwaterowanie.
2. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „*Formy ochrony przyrody na przykładzie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego*”.
3. Konkurs ekologiczny na temat form ochrony przyrody.
4. Malowanie na szkle.

Wtorek:

1. Wyprawa rowerowa do Rezerwatu Archeologicznego w Węsiarach.
2. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „*Co się kryje w kropli wody?*”.
3. Konkurs piosenki ekologicznej. Ognisko z pieczeniem kielbasek.

Środa:

1. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „*Ekobieg*”.
2. Podsumowanie pobytu. Odbiór pokoi. Pożegnanie grupy.

EFEKT EKOLOGICZNY:

Przeprowadzono warsztaty z edukacji ekologicznej ze **180 grupami** dzieci i młodzieży szkolnej na różnych poziomach nauczania z opiekunami, o łącznej liczbie osób **4149 osób**.

Podczas warsztatów z edukacji ekologicznej w OEE w Szymbarku w warunkach zróżnicowanego środowiska przyrodniczego – nad wodą, w lesie, na polach uprawnych, łąkach – uczestnicy obserwowali relacje, jakie zachodzą pomiędzy ochroną przyrody i krajobrazu, a społeczną i gospodarczą działalnością człowieka, zapoznając się jednocześnie z walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, historycznymi i kulturowymi regionu (śpiewanie pieśni kaszubskich z zespołem ludowym), zdobyli także praktyczne umiejętności orientacji w terenie (na zajęciach z topografii). Podczas zajęć z recyklingu nauczyli się zasad segregowania i wykorzystania odpadów. Na warsztatach z botaniki, lichenologii i *Grzybobranii* nauczyli się rozpoznawać pospolite gatunki roślin, porostów i grzybów, zdobywając umiejętność korzystania z kluczy i atlasów. Na zajęciach z ornitologii poznali ptaki okolic Szymbarka i nauczyli się rozpoznawać je po wyglądzie zewnętrznym oraz wydawanych głosach. Wszyscy prowadzący położyli nacisk na podstawowe zasady zachowania się w terenie i prowadzenia bezpiecznych obserwacji oraz obsługi sprzętu, przydatnego do wypraw przyrodniczych; omawiano również podstawowe problemy podczas przygotowywania się do pracy w terenie.